

SAKON ALKHAIRI ZUWA GA KISHIYOYI

NA

Abubakar Abbas

Hotoron Arewa,

Kano Nijeriya

1441H = 2020M

GABATARWA

Godiya ta tabbata ga Allah Ta'ala, wanda ya tsarkaka daga kishiya, Tsira da aminci su tabbata ga Annabinmu Muhammad wanda ya fifici sauran bayi adalci a tsakanin kishiyoyi.

Allah ya yarda da sahabbansa da iyalansa da duk wanda ya bi bayansu da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Bayan haka, ina farin cikin gabatar wa 'yan uwana Musulmai waɗannan sakonni a kan kishin kishiyoyi, tare da fatan za su samar da kyakkyawan yanayi tsakanin kishiyoyi da ke gidajen aure.

A karshe, ina fatan Allah Ta'ala ya karɓa min, kuma ya datar da ni da sauran Musulmai duniya da lahira.

Wassalam!

Dan' uwanku,

Abubakar Abbas

Hotoron Arewa,

Kano Nijeriya

SAKON FARKO

Tsarin Allah Ne Kishiya ta fi

Kishiya

Daga cikin tsare-tsaren Allah a kan bayinSa, don akwai tsarin fifita wani a kan wani, don haka babu wata kishiya da za ta yi dadai da kishiyarta a halitta da kyan dabi'u.

A sakamakon haka, so da kaunar da miji yake yi wa matansa ba zai taba zama daidai ba.

Duba da haka ne ma Allah (Subahanahu Wata'ala) ya ce:

“Ba za ku sami ikon yin (cikakken) adalci ba a tsakanin matanku; ko da kuwa kuna kwadayin yin hakan, saboda haka, kada ku karkata gaba dayan karkata (ga dayarsu), to sai ku bar dayar kamar ratayayya (wato babu kulawa)”. (Suratun Nisa’i, aya ta 192).

Da wannan ne Allah ya haramta wa magidanta yin watsi da daya daga cikin matansu, don ba ta yi daidai da abokiyar zamanta ba.

Sannan kuma an wajabta wa maigidanta yin adalci gwargwadon ikonsa cikin abubuwan; irin su ciyarwa, tufatarwa, rabon kwana, samar da makwanci, da kuma kyautata halayyar cudanya da su, da kula da sha'anin addininsu.

Ya 'yar'uwa mai kyawun haitta! Kar ganin kina da kyawun halitta ki ringa ji-ji-da-kai ga miji, sai ji-ji-da-kanki ya hana shi ganin kyawun halittarki.

Sannan kuma kada kyawun dabi'unki ya sa ki sakaci da kula da tsafatar jikinki da suturarki da matsugunanki, sai kazantarki ta disashe kyawun dabi'unki.

Idan kishiyarki ta tsaya da kokarin kyautata halittar jikinta da dabi'unta don faranta wa miji, to ke ma jajirce ki faranta masa rai da abin da za ki iya yi na gyaran jiki da halayyar kwarai.

Kauyanci ne da sunan kishi yake sanya kishiya kushe da hassada, fada da bakaken maganganu ga kishiyar da ta yin abubuwan da suke faranta ran miji.

Kuma kuskure ne kishiya ta dauki matakin barnata abin alherin da kishiyarta ta yi wa miji, kamar yadda ba daidai ba ne ta bi hanyoyin hana miji morar abin da kishiyarta ta yi wa mijin.

Kamar yadda Allah (Subhanahu Wata'ala) ya yi wa Nana Aisha da nana Hafsa matan Manzon jan kunne a lokacin da suka yi kokarin hana Manzon shan

Zumar da matarsa Zainab 'yar Jahshi take ba shi idan ya shiga dakinta. Karanta aya ta (1 – 2) cikin Surtutt Tahrimi.

Bayan haka, wata rana Aisha (Radiyahallahu Anha) ta taba tankwabe abincin da kishiyarta Ummu-Salama ta aiko wa Manzo a ranar kwanan Aisha har ta fasa akushin da abincin yake ciki. Sai Mazon Allah (Sallallahu Alaihi Wasallam) ya dauki nata lafiyeyyen akushin ya ba wa Ummu-Salama a madadin nata da aka fasa mata. (Imamu Nasa'i ya ruwaito shi).

SAKO NA BIYU

Haramun ne Aibata Halittar

Kishiya ko Cin Mutuncinta Ko

Gulmarta ko Kuma yi da ita

Ko Kuwa Isgili da ita

An karbo Hadisi daga Aisha, Allah ya yarda da ita, ta ce: Na ce wa Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi: “Kaza-da-kaza ya ishe ka game da hafsa”. Tana nufin gajartarta. (inji mai ruwaya). Sai Manzon Allah (Sallallahu Alaihi Wasallam) ya ce: “Hakika kin fadin kalamar da inda za a gauraya ta da ruwan kogi da ta gurbata shi (saboda muninta)....”. (Abu Dawud da Tirmizi ne suka ruwaito shi).

Kuma an karbo Hadisi daga Abu Bakrta, Allah ya yarda da shi, ya ce: Hakika Manzon Allah, tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi ya ce: - a hajjin ban kwana- “Hakika zubar da jininku da cin dukuyoyinku da cin mutuncin junanku, haramun ne gare ku....”. (Bukhari da Muslim ne suka ruwaito).

Kuma Allah (Subahanahu Wata’ala) ya ce:

“Kada waninku ya yi da wani...” (Hujrat,12)

Kamar yadda ya ce:

“Kada wasu jama’a su yi izgili ga wasu”. (Hujrat, 11)

Kuma an karbo hadisai daga musa, Allah ya yarda da shi, yace: Na ce ya Manzon Allah! Wane ne mafificin Muslimmai? Ya ce: “Wanda Muslimai suka kubuta daga cutar harshensa da ta hannunsa”. (Bukhari da Muslim ne suka ruwaito shi).

SAKO NA UKU

Adalci ne ke Sanya Kishiya Faɗar

Kirkin Kishiya

An karbo hadisi daga Muhammad ɗan Abdurrahman, Allah ya yarda da shi, cewa: “Hakika Aisha, Allah ya yarda da ita, ta ce: “(Kishiyarta).. Zainab ‘yar Jahshi ta kasance tana gasa da ita wajen matsayi a gurin Manzon Allah, tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi, (Aisha ta ce): Tun da nake ban taɓa ganin mace da ta fi Zainab ba wajen addini da tsoron Allah da gaskiya a magana da sadar da zumunta da yawan sadaka...”. (Muslim ne ya ruwaito shi).

SAKO NA HU'DU

Tir da 'Barin Imani da Sunan Kishi

A kokarin wasu daga cikin mata na su raba mijinsu da kishiyarsu, suna yin fatali da imaninsu ta hanyar zuwa wajen boka ko ɗan duba don a sihirce kishiyarsu, alhali tsafi a musulunce kafirci ne, kuma yarda da shi ridda ce, kamar yadda ayoyin Alkur'ani da ingatattatun Hadisai suka tabbatar.

A wani bangaren kuma, wasu matan duk jarrabar da ta same su ta cuta ko asarar dukiya da ta makamantansu; ba su raba ɗaya biyu sai su ce kishiyarsu ce ta ɗora musu, saboda kungurmin jahilci da tsananin raunin imani da suke da shi.

A musulunci, idan ma wasu kwararan alomomi da gamsassun hujjoji da ake da su game da mugun nufin kishiya a kan kishiyarta, to ga Allah ake komawa a yi riƙo da ayoyin tsari da adu'o'in Manzo da ingantattun zikiri don murkushe duk wani makaru da kulunboto, ko kuma a bi hanyoyi na sharri'a don murkushe duk wani makaru da kuluboto, ko kuma a bi hanyoyi na shari'a don daukar matakin da ya dace.

A wasu lokutan kuma, wasu matan cutar da kishiyoyinsu suke yi ta salon yin biris da su da ƙin kula su, idan sun gaishe su, ko kuma su haɗe musu rai su turbune fuska a duk inda suka gansu, ga shi kuma yin hakan laifi ne a musulunce bayan zubar da kimarsu da yake yi. Allah (Subahanahu Wata'ala) ya ce

“Wadanda suke cutar da mumintai maza da mumintai mata, ba tare da sun yi laifi ba, to haƙika sun dauki nauyin kage da kuma zunubi bayyananne”. (Suratul Ahzab,58).

Kuma Manzon Allah, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya ce: “kar ka raina abin kirki komai kankantarsa, ko da kuwa ka haɗu da ɗan'uwanka Musulmi ne kana mai sakakkiyar fuska”. (Muslim ne ya ruwaito).

Kuma an karbo hadisi daga Amru ɗan Asi, Allah ya yarda da shi, daga Annabi tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi, ya ce: “ Wanda yake son a nesanta shi daga wuta, kuma a shagar da shi aljanna, kuma mutuwar sa ta zo masa yana mai imani da Allah da ranar lahira, to ya yi wa mutane abin da yake so su yi masa:. (Muslim ne ya ruwaito shi).

Kuma an karbo hadisi daga Anas ɗan Malik, Allah ya yarda da shi, daga Annabi tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi, ya ce:

“Dayanku ba zai zama mai cikakken imani ba har sai ya so wa dan’uwansa (Muslimi) irin abin da yake so wa kansa (na alheri)”.
(Bukhari da Muslim ne suka ruwaito shi).

SAKO NA BIYAR

Matsayin Mai gida, Uwar gida

Da Amarya

Mai gida shi ne mai daraja ta ɗaya a cikin gida gaba ɗaya, ikonsa ne sama da na kowa, sauran jama’ar gida mataimaka ne, kuma mabiya a gare shi.

Sannan kuma a ko da yausha aka ambaci Kalmar: “Uwa” a cikin wani al’amari, to za ka samu ita ce jagaba mai kuma jagorancin waɗanda ke biye da ita, kamar uwar gida, uwar garke, da dai sauransu, ke nan uwar gida ita ce me daraja ta biyu a game da gudanar da al’amuran gida.

Kalamar “Amarya” kuwa suna ne da ake faɗa wa sabuwar mata; don bayanin matsayinta na sabunta game da rayuwar aure tare da miji da uwar gida.

Don haka, tsarin zamantakewar rayuwa ya tabbatar da babu yadda za a yi wanda ya dade cikin wani fage na rayuwa ya yi daidai da sabon shiga a cikinsa.

Bayan haka, kyawun jagora shi ne ya zama mai bibiya da tausaya wa wanda yake jagoranta, har ya ga na kasa da shi ya kai ga samun kwarewa da gogewa cikin abin da ake jagorantarsa a kai.

Sannan shi kuma sabon shiga abin da ya kamace shi ya zama mai ladabi da biyayya tare da ganin girman wanda ya gabace shi, don ya koyi abubuwan da ba shi da kwarewa a kansu.

An karbo hadisi daga Abu Huraira, Allah ya yarda da shi, daga Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi, ya ce: “wanda bai tausaya wa karaminmu ba, kuma bai tabbatar da mtsayin babbanmu ba; to ba ya tare da mu”. (Bukhari ne ya ruwaito shi a cikin littafin Al-Adabul Mufrad).

Saboda haka , mai gida shugaban uwar gida da amarya ne, su kuma mataimakansa ne a kan harkokin gudanar da al’amuran gidansa.

Sannan kuma uwar gida yayar amarya ce, amarya kuma kanwar uwar gida ce, kuma mai taimakamata ce.

Tsokaci: Don magidanci yana mai shugabantar al’amuran gidansa a matakin mai daraja ta daya, bai hana uwar gida da amarya su kare shi da wata baiwa ta musamman da Allah ya ba wa dayarsu ko dukkansu ba, haka ita ma uwar gida zamantowar ta mai daraja ta biyu a gida, bai hana amarya ta kare ta da wani abin da Allah ya fifita ta da shi ba.

SAKO NA SHIDA

Matakan Zaman Lafiya Kishiyoyi

Hakuri da Junansu a kan Kurakurai:

Hakuri da kau da kai game da kurakuren kishiya; shi ne mafi girman abubuwan da suke wanzar da zaman lafiya a tsakanin kishiyoyi.

Ga abin da Allah (Subahanahu Wata'ala) ya ce a game da muhimmancin hakuri:

Ka yi hakuri akan duk abin da ya same ka, hakika yin hakan na gaba cikin muhimman al'amura".

Kyautata wa Junansu Zato:

Watsi da tsegunguma tare da nisanta munanan zace-zace marasa dalilai game da kishiya, shi ma yana daga cikin abubuwan da suke inganta zamantakewar kishiyoyi, kuma dimantar kulawarmu da hakan shi zai ba mu damar aiki da tarbiyyar da addininmu ya dora mu a kai ta kyautata wa junanmu zato. Allah (Suabahanahu Wata'ala) ya ce:

"Ina ma dai lokacin da kuka ji (mummunan zaton da aka yi wa Aisha) muminai maza da muminai mata sun yi wa junansu zaton alheri, kuma su ce wannan ai kage ne bayyananne". (Suratun Nur,12)

Kuma an Karbo hadisi daga Abu Huraira, Allah ya yarda da shi, ya ce: Manzon Allah, tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi, ya ce: "Na hana ku mummunan zato, hakika, mummunan zato shi ne mafi karyar zance".(Bukhari da Muslim ne suka ruwaito shi).

Sanin Hakkokinsu Dan Kiyaye Su da Isar da su a Junansu:

Kyautata wa kishiya da kuma mai da komai ba komai ba, dalili ne kwaƙƙwara da yake tabbatar da zaman lafiya a tsakaninin kishiyoyi.

Imamul Bukahri da Muslim sun rawaici hadisi da aka karbo daga Aisha, Allah ya yarda da ita, ta ce: "Yayin da Saudat "yar Zam'a (matar Annabi) ta manyanta sai ta ba wa Aisha ranar kwananta, sai Manzon Allah, tsira da aminicin Allah su tabbata a gare shi, ya zama yana raba wa Aisha kwanan Sauda (kari a kan nata kwanan).

Wannan kyakkyawan misali ne da yake sanar da matanmu yadda ya kamata su zauna da kishiyoyinsu.